

BEN MEZRICH

MILIARDARI ÎN BITCOIN

O poveste adevărată despre talent,
trădare și răscumpărare

Traducere din limba engleză
TALIDA BOENGIU

Prefață
ALEXANDRU DINCOVICI

CORINT
FUTURE

GĂSIREA IUBIRII ÎNTR-UN LOC FĂRĂ DE SPERANȚĂ

— **B**ani ca rețea de socializare. Păi, e o chestie interesantă. Întins într-o poziție ciudată pe o canapea de culoarea oului, Tyler se ridică în cot. Era îmbrăcat cu o cămașă albă de în, un costum de baie Vilebrequin viu colorat și purta o pălărie din paie. Cameron era și el întins pe un pat asemănător, fără cămașă, purtând un șort la fel de viu colorat. Aveau puțină umbră, iar o briză mediteraneeană răcoarea plaja înfierbântată și se contopea cu valurile mării.

— Tu le ai cu rețelele de socializare, iar eu, cu banii. Banii fac legătura între oameni. Reprezintă o formă de comunicare. Era și timpul să devină virtuali.

Tipul musculos pe care îl întâlneră la Pacha cu o seară înainte – David Azar, un antreprenor din Brooklyn care deținea un lanț de afaceri de încasare a cecurilor – era chiar în fața lor, cu o cămașă descheiată la piept, stând cu picioarele încrucișate pe o piesă de mobilier care era ceva între un fotoliu și o sofa. Chiar lângă canapea se afla o măsuță din lemn pe care erau sticle cu vin rosé, pahare de șampanie și tăvi pline cu fructe.

Cei trei erau chiar în centrul clubului Blue Marlin din Ibiza, indiscutabil cel mai renumit club de plajă pentru VIP-uri, un colț de rai care era parțial restaurant, parțial petrecere europeană de zi. O canapea costa 400 de euro pe zi, iar cele din spatele DJ-ului costau de trei ori mai mult. Nimeni nu venea

la Blue Marlin duminica după-amiaza ca să vorbească despre afaceri. Acel loc avea succes pentru că în el se putea profita din plin de soare, alcool scump, muzică ritmată și, mai ales, de privitul oamenilor obișnuiți și al celebrităților.

Oamenii, unii dintre ei întinși pe canapele, alții mâncând la restaurantul de 5 stele, alții dansând în saronguri și espadrile pe ringul de dans, erau în cea mai mare parte europeni absolut uluitori. Femeile străluceau în bikini minusculi, iar o parte din ele nu purtau sutien. Bărbații, fie la bustul gol, fie în cămăși din pânză albă, erau bine sculptați și aproape toți erau bronzăți. O fată, două locuri mai încolo, apăruse în revista din avionul companiei Iberia Airlines cu care zburaseră de la Barcelona la Ibiza. Poate că venise la Blue Marlin pe jos, pe podiumul din lemn care ducea direct din centrul clubului până la mare, unde oaspeții mergeau pe jet skiuri de la zona de distracție la iahturile uriașe care se aflau în golf. Lumea șoptea de fiecare dată când mai venea câte un iaht, însă nimeni nu folosea telefonul mobil. La Blue Marlin, chiar și cei mai faimoși oameni din lume făceau parte din peisaj... și-atât.

— Dacă ce vinzi tu ne poate ajuta să ne transferăm banii din bancă peste Atlantic, ca să ajungă în contul proprietarului care ne-a închiriat vila, atunci sunt numai ochi și urechi, spuse Tyler, mutându-și atenția de la podiumul din lemn, unde două staruri italiene de pe Instagram se plimbau încălțate în pantofi Louboutin cu tocuri imposibil de înalte.

De fapt, problema cu avansul pentru închirierea vilei, care nu intrase în contul proprietarului nici la două zile de la începerea sejurului lor, era tipică pentru felul în care banii circulau – sau nu circulau – în anul 2012. Puteai lua legătura cu oricine, oriunde în lume prin intermediul rețelei Facebook; puteai vorbi cu oricine, oriunde în lume folosind Skype; puteai comunica cu oricine, oriunde în lume prin e-mail, fără niciun cost. Dar ferească Dumnezeu să vrei să trimiți bani – nu era deloc mai ușor să trimiți bani undeva în lume în 2012 decât

fusese când Pacha⁷ își deschisese ușile pentru prima oară în 1973. Încă trebuia să folosești vechea platformă a sistemului bancar, care fusese construită înainte de inventarea internetului, cu intermediari și manipulatori ai pieței. Iar banii tăi se mișcau din punctul A în punctul B cu viteza melcului numai și numai dacă autoritățile permiteau acest lucru. Adevărul era că, chiar și în 2012, dacă voiai să transferi bani din New York în Ibiza, cea mai rapidă și sigură cale era să te urci în avion având bani lichizi la tine.

În schimb, gemenii ajunseseră în Ibiza înainte ca banii să intre în contul proprietarului care le închiriasse vila. Din fericiire, acesta – un italian zâmbitor care se mutase de curând acolo și care făcea și pe șoferul lor, luându-i de la aeroport cu un SUV tunat, cu câte un smartphone în fiecare mână și un set de căști bluetooth – înțelegea cum mergea economia internațională și cum deseori nu mergea.

— Eu vorbesc despre ceva cu totul nou, spuse Azar, luând o înghițitură de vin. Bani cu adevărat digitali, descentralizați, care sunt schimbați așa cum se face schimb de e-mailuri. Fără intermediari. Fără autorități. Bani transmiși cu viteza fulgerului, prin internet. Un sistem care face pentru bani ce a făcut Napster⁸ pentru muzică.

Tyler aruncă o privire spre cabina DJ-ului, unde un francez tânăr sărea în sus și-n jos în spatele sistemului său de computere. Mulțimea se mișca pe ringul de dans odată cu el, persoane cu corpuri suple atât de aproape unele de altele, că era greu să-ți dai seama unde se termina un braț sau un picior și unde începea altul.

⁷ Pacha Group, o companie spaniolă, a deschis un club în Ibiza, în 1973, care, ulterior, s-a extins, devenind El Hotel Pacha (n.red.).

⁸ Napster a fost un serviciu on-line de partajare a fișierelor muzicale, creat de Shawn Fanning, student la Universitatea Northeastern. Serviciul a fost activ din iunie 1999 până în iulie 2001. Însă, din cauza diferitelor probleme legale, serviciul a trebuit să fie închis (n.red.).

Cu mai puțin de zece ani în urmă, un DJ ar fi fost nevoit să care cu el la fiecare petrecere sute de discuri în cutii grele din metal. În prezent, același DJ avea în buzunar întreaga colecție pe un stick USB. Dacă muzica putea trece din lumea fizică în cea digitală, atunci de ce nu puteau și banii?

De fapt, banii deveniseră digitali în mare parte. Când depuneai bani la bancă – să spunem 100 de dolari –, acea bancă nu-ți puneia banii într-un seif, așteptând ca tu să-i retragi. Acea sumă de 100 de dolari devenea imediat digitală. De fapt, băncile nu prea depozitau bani fizic. Conform legilor bancare federale, băncile din Statele Unite ale Americii nu aveau nevoie să păstreze decât 10% din banii lichizi depozitați, ceea ce însemna că, dacă depuneai 100 de dolari la bancă, aveai, de fapt, 10 dolari bani lichizi în seif. Ceilalți 90 de dolari? Erau digitali, niște cifre în hard drive-ul calculatoarelor sau în cloud.

În realitate, singurii bani fizici pe care îi aveai erau cei din portofel. Restul erau deja transformați în date de către intermediarii care percepeau comision.

Noua formă de bani despre care vorbea Azar săreau de pasul ăsta. Banii erau digitali de la bun început.

Digitali, descentralizați, fără autorități. Era o prezentare de vânzări și, fără îndoială, Azar acționa ca un om de vânzări convingător. Felul în care vorbea și entuziasmul lui îți dădeau impresia că tocmai plecase din curtea unei reprezentanțe auto din Brooklyn. Și, ca și DJ-ul francez, puncta exact ce trebuia.

Banii treceau printr-un sistem controlat de arbitri puternici, precum Visa, MasterCard, Western Union, un sistem care părea uneori arbitrar, cu puncte slabe evidente – întârzieri, taxe, impasuri birocratice.

Tyler și fratele lui tocmai zburaseră spre Ibiza după ce se confruntaseră cu alte sisteme arbitrare: mai întâi, era Curtea Federală din California, unde autoritatea centrală era reprezentată de judecătorul James Ware, care decretase că gemenii nu-și puteau redeschide cazul împotriva rețelei de socializare

Facebook. (Nu conta că Ware mințise că avea un frate mai tânăr care fusese victima unei crime rasiale în timpul mișcării drepturilor civile, un neadevăr care dusesse la muștrare judecătorească.) După aceea, cazul lor fusese preluat de Curtea de Apel, unde autoritatea era reprezentată de judecătorul-șef Alex Kozinski, care susținuse verdictul judecătorului Ware. (Nu conta că fusese acuzat de hărțuire sexuală de către funcționarele sale, pentru că a încărcat fotografii pornografice pe calculatorul său de față cu ele, când se aflau în biroul judecătoresc, și păstra un server care conținea imagini cu conținut explicit sexual, inclusiv una cu femei dezbrăcate stând în patru labe și pictate să arate ca niște vaci.)

Digitali, descentralizați, fără autorități arbitrare.

Poate că era locul potrivit, poate că era momentul potrivit, dar Tyler se simți atras de prezentarea agentului de vânzări din Brooklyn.

— Ca Napster, este de la egal la egal, continuă Azar. Și este la vedere. Nu se pune problema informațiilor din interior, căci este o sursă deschisă și democratică. Iar acest nou sistem monetar se bazează pe matematică, nu pe oameni.

Azar își turnă în pahar dintr-o sticlă de pe măsuta așezată între ei.

— Se numește Bitcoin, termină el prezentarea, ridicându-și paharul în soare. Este o formă de criptomonedă.

— Criptomonedă, repetă Cameron. Sună a infracțiune. Este legal?

— Nu se aplică acest termen. Asta este partea minunată legată de Bitcoin. Funcționează fără să fie nevoie de aprobare guvernamentală. Nu există sedii unde să se facă razii și nu poate fi oprit decât dacă oprești tot internetul.

Să oprești internetul? Tyler își dădea seama că agentul de vânzări nu părea să știe detalii tehnice sau să știe mai multe despre ceea ce vindea. Dar, așa cum spusese și el, se pricepea la bani. Nu la banii de pe Wall Street, ci la genul de bani pe care îi obțineai dacă dețineai un lanț de afaceri de încasări

de cecuri, lanț care se extindea în afara zonei din Brooklyn aparținând comunității de evrei sirieni ortodocși. Înțelegea legătura emoțională a valutei, disperarea celor care încercau să încaseze cecuri și care nu puteau avea acces la sistemul bancar tradițional. Știa totul despre viteză și lichidități.

— Totul se rezumă la încredere când e vorba de banii lichizi, continuă Azar. Trebuie să ai încredere în sistem și în intermediari. Cu Bitcoin, nu trebuie să ai încredere în n-i-m-e-n-i. Așa cum am spus, totul ține de matematică.

Tyler îi aruncă o privire fratelui său, care era la fel de atent ca și el la agentul de vânzări și la prezentarea acestuia. Niciunul din ei nu auzise de așa ceva, în niciuna dintre prezentările vreunei noi companii, în niciuna dintre întâlnirile din Silicon Valley. Nici la Oasis, nici nicăieri altundeva în Sand Hill Road. Încă nu era clar cum funcționa această... criptovalută – sau ce legătură avea matematica în toate astea. Dar un sistem care nu depindea de încredere, care nu implica vreo autoritate, suna mult prea bine ca să fie adevărat.

— Tyler! Aici! Mi s-a părut mie că v-am văzut aseară la Pacha! Veniți să stați cu noi și să bem ceva împreună!

Tyler privi dincolo de locul unde stătea Azar, în direcția de unde venea vocea, recunoscând un grup de americani care-i făcură cu mâna de pe cele patru canapele pe care stăteau. Îi cunoștea pe cel puțin doi dintre ei din New York: Josh, sau Jason, un mare iubitor de artă, care conducea o galerie în care erau expuse lucrările marilor artiști de graffiti de la începutul anilor '70 și o brunetă care părea să poarte bikini din macrameu. Restul celor din grup păreau la fel de sofisticăți, niciunul trecut de 25 de ani, toți cunoșteau bine insula, deși erau din cealaltă parte a lumii. Millennials⁹ înstăriți, cu conturi grase și multe cărți de credit. Fără îndoială că acești „influenceri” ajutaseră la construirea Facebook cu mâinile lor. Tyler era sigur că niciunul dintre acești oameni nu auzise de Bitcoin. Banii pe

⁹ Se face referire la generația Millennials (sau Y), respectiv cei născuți între 1981 și 1996 (n.red.)

care îi știau ei cel mai bine erau genul de bani care erau moșteniți din generație în generație, pe care îi purtau pe degetele de la mâini, la gât și chiar pe degetele de la picioare.

— Vin imediat, le spuse Tyler. Cameron era pe punctul de a se ridica de pe scaun, prinzând între degete o sticlă cu vin rosé. Dacă se gândea bine, nu cumva fratele lui se întâlnește cu bruneta aceea la New York? Tyler nu era foarte sigur, dar Cameron nu avea de gând să încerce să-i explice frumoasele fete despre criptovalută înainte să-i toarne băutura în pahar.

— Prieteni de-ai voștri? întrebă Azar. Înțeleg, sunteți în vacanță, dar mi-ar plăcea să continuăm discuția când reveniți în New York.

Tyler arată spre sticla din mâna fratelui său.

— Cam cât ar face asta în bitcoin?

— În clipa asta? Nu știu sigur. Va trebui să verific pe telefon. În dimineața asta, bitcoin valora cam 7 dolari de monedă. În prezent, criptomonedă este foarte schimbătoare, deoarece nu mulți știu de ea și nu prea poți cumpăra ceva cu ea. Bitcoin este cum a fost Facebook înainte să fie cu adevărat Facebook.

Cu siguranță că Azar spera să stabilească o legătură emoțională aducând vorba de Facebook. Și desigur că așa a și fost. Tyler s-a gândit din nou la Facebook, la toată situația care-i adusese, de fapt, la Ibiza. Tyler și fratele lui își puseseră încrederea în sistemul juridic, care însă îi dezamăgise. Un sistem care se baza pe încrederea în oameni și care îi dezamăgise.

În schimb, un sistem care se baza pe matematică, nu pe încredere, suna foarte interesant. Matematica avea reguli pe care nu le putea încălca nimeni, nici măcar Zuckerberg.

Cu toate că Tyler nu știa încă nimic despre această nouă valută, nimic despre tehnologia asta sau despre ce reprezenta ea, ajunsese la concluzia că *Bitcoin era fie o mare aiureală, fie dădeau lovitura*. O nouă valută, inventată din absolut nimic. Bitcoin fie nu valora nimic, fie într-o bună zi avea să devină incredibil de valoros.

— Deci să spunem că vrem să ne implicăm, spuse Tyler, ridicându-se de pe canapea și simțind prin tălpi vibrațiile din cabina DJ-ului. Ce facem? Cumpărăm niște bitcoin?

— Ați putea. Sau ați putea să mergeți chiar mai departe de-atât. Cum am spus, în acest moment, Bitcoin este schimbător. Când cumperi este ca la jocurile de noroc. Și toată lumea știe că nu te îmbogățești jucând la jocuri de noroc. Te îmbogățești cu adevărat când tu ești casa, mai continuă el cu rânjetul agentului tipic de vânzări de mașini din Brooklyn.

30 AUGUST 2012

— **A**nalogia nu e chiar exactă. Nu sunt casa, ci banca. Sau, ca să păstrăm aceeași metaforă, ghișeul cazinoului.

— Fii atent la drum, Cam. Nu o să fim casa sau banca dacă intrăm într-un stâlp de telegraf.

Cameron trecu pe prima bandă și reduce viteza. Tyler avea dreptate. Fusese atât de prins în acel apel care dura de 40 de minute, încă de când intraseră pe autostrada Long Island, încât condusesse din reflex, adică repede, ca la Grand Prix, cu viteza cu care gândurile îi fulgerau prin minte.

— Nu cred că mai sunt stâlpi de telegraf pe autostradă, spuse el, cu degetul pe butonul de închidere a difuzorului de pe bord.

Cine mai avea nevoie de telegraf? Mobilul de pe scaunul de lângă el era un smartphone care era conectat prin bluetooth la computerul de bord al mașinii, la rândul lui conectat invizibil la cea mai apropiată antenă. Odată apăsat butonul „mute”, funcție pe care o folosea ori de câte ori el și fratele lui aveau nevoie să se gândească la ceea ce auzeau în telefon, fiecare cuvânt rostit se transforma în informație digitală, în cifre de 1 și 0 legate în pachete electronice care transportau acea informație prin antene în date cu conținut mai mare direct în spațiu, de la un satelit la o altă antenă, pe distanțe de kilometri întregi, apoi la un alt smartphone dintr-un birou de pe West Twenty-Third Street în centrul orașului Manhattan, unde trebuiau ei să ajungă.

Desigur, ar fi fost probabil mai prudent din partea lor să aștepte până când ajungeau la destinație, adică la o stradă distanțată de locul în care se afla încă în construcție sediul companiei lor, Winklevoss Capital, înainte să înceapă întâlnirea, însă Cameron fusese în priză încă de când luaseră legătura cu Azar după întoarcerea lor din Ibiza.

Azar și Cameron ținuseră legătura pe Twitter. Cameron nu-și amintea dacă îi dăduse adresa de e-mail la Blue Marlin. Putea da vina pe fotomodelele cu care băuse după-amiaza pe plajă și pe vila cu piscină proprie pe care o închiriaseră. Din fericire, Azar fusese plin de resurse, iar primul lui mesaj pe Twitter îl făcuse pe Cameron să râdă cu poftă:

Nu sunt sigur dacă cu tine sau dacă cu fratele tău am discutat în Ibiza la blue marlin. Hai să ne întâlnim în NY...

Dar mesajul dusese imediat la conversații mai formale și la o întâlnire. Chiar dacă Cameron și Tyler aveau apartamente în oraș, își petrecuseră mai toată vara în casa părinților, în Hamptons. Cu toate că zona avea reputația unei destinații de vacanță – nu la același nivel cu Ibiza, dar se găseau restaurante de lux și cluburi de noapte –, gemenii și-au petrecut cea mai mare parte a timpului relaxându-se pe plajă și citind absolut tot ceea ce puteau găsi despre Bitcoin. În acel moment, nu fusese publicată nicio carte despre Bitcoin, însă, după mai multe căutări pe internet, gemenii reușiseră să găsească postări pe bloguri, pe Reddit și articole scrise de susținătorii Bitcoin, precum și cartea albă cu informații despre Bitcoin a lui Satoshi Nakamoto. Luaseră legătura prin e-mail și cu foști profesori de la Harvard și Oxford, unde își făcuseră masteratul în administrarea afacerilor, ca să obțină opinii academice despre această valută virtuală.

Niciunul dintre profesorii cu care vorbiseră nu auzise de Bitcoin, iar unii dintre ei erau printre cei mai de elită profesori de economie din lume. Când gemenii au explicat ce aflaseră până atunci, unii profesori au rămas surprinși și au spus că

Bitcoin e un fel de păcăleală sau o schemă Ponzi¹⁰, însă, când Cameron a insistat să fie lămurit și să i se explice exact în ce consta păcăleala, profesorii nu au putut răspunde clar și nici nu au putut spune *de ce* era o schemă Ponzi.

Conducând chiar sub limita de viteză, Cameron apăsă pe buton ca să dezactiveze funcția „mute”.

— Treaba e abia la început, se auzi o voce, cuvintele venind cu o așa viteză, că riscau să se îmbine între ele. Capitalizarea de piață a întregii economii Bitcoin este de numai 140 de milioane. Milioane, cu *m*. Aurul este de 7 miliarde. Iar aurul nu prea e de folos. Intră într-un magazin și încearcă să-ți cumperi un pachet de gumă de mestecat cu aur.

Uneori era greu să distingi voci în timpul unei conferințe telefonice, iar când te aflai în mașină și mergeai cu 96 de kilometri pe oră, cu o sireună în fundal, era chiar de două ori mai dificil. Însă lui Cameron nu-i fu deloc greu să recunoască vocea lui Charlie Shrem, cel mai tânăr din echipa cu care urmau să se întâlnească, nu pentru că Charlie avea și el obiceiul de a vorbi repede, ci și pentru că avea energie pe măsura vârstei lui. Puștiul de-abia dacă împlinise 22 de ani, iar, din câte știa Cameron în urma e-mailurilor pe care și le scriseseră, încă mai locuia în subsolul din casa mamei lui, într-un cartier de evrei sirieni ortodocși din Brooklyn. Dar cu siguranță că era un copil-fenomen. Compania pe care o înființase, afacerea pentru care Azar încerca să găsească investitori, făcea deja valuri în comunitatea Bitcoin.

Dar înainte să decidă dacă voiau sau nu să investească într-o companie Bitcoin, în primul rând, Cameron și fratele lui voiau să înțeleagă mai bine ce era Bitcoin. Ce îl făcea să fie viabil? Ce anume îl făcea să fie mai bun decât aurul? La urma urmei, ce erau banii?

¹⁰ Operațiune investițională frauduloasă ce implică plata unor profituri ale unor fonduri investite de alte persoane, nu ale veniturilor reale ale afacerii (n.tr.).

— Bun, dar aurul are valoare intrinsecă, argumentă Tyler. Este folosit la bijuterii și la tranzistoare.

— Dar banii lichizi? întrebă Charlie. Nu au mai fost sprijiniți de aur din anii '70, iar guvernul poate tipări câți vrea. Iată o schemă Ponzi. Nu au valoare intrinsecă.

— Banii au valoare intrinsecă, răspunse Cameron. Dacă te-ai afla pe vârful unui munte și ai îngheța de frig și dacă singurul lucru pe care l-ai avea asupra ta ar fi bani, ai putea să le dai foc ca să te încălzești.

— Ah, manevra din *Cliffhanger*, se auzi vocea lui Azar în difuzor. Îmi place mult filmul.

— Valoarea intrinsecă a aurului este supraevaluată, se auzi o altă voce.

Cameron îi aruncă lui Tyler o privire. Vocea îi aparținea lui Erik Voorhees, directorul de marketing al lui Charlie. Voorhees era cu câțiva ani mai mare decât Charlie, avea o voce plăcută și era incredibil de deștept și știa foarte multe despre Bitcoin. Născut în Colorado, Voorhees era un libertarian convins, care călătorise în toată lumea înainte de a se stabili în New Hampshire, și făcea parte din Free State Project, o mișcare politică ce avea drept scop crearea unei comunități bazate pe idealuri libertariene. Voorhees, care i se alăturase de curând lui Charlie în New York ca să-l ajute să conducă mica companie nou înființată, era un acolit al Școlii economice austriece, era filosof și activist și fusese atras de Bitcoin în parte pentru că reprezentau o formă de bani care nu se baza pe niciun fel de organizații ale statului și erau cu adevărat fără granițe.

— Probabil că aurul nu ți-ar fi de niciun folos dacă ai fi un naufragiat pe o insulă, îi spuse Cameron lui Voorhees. Ai alege fără să stai pe gânduri apa sau mâncarea în locul unui lingou sau în locul unui munte de bani.

— În cazul ăsta, Bitcoin ar avea aceeași valoare intrinsecă pe care o are aurul sau o au banii, concluzionă Voorhees. Diferența este că, dacă ai fi pe o insulă și ai avea cu tine bani, aur și Bitcoin, dacă ai avea și smartphone-ul cu tine, atunci ai

putea *folosi* Bitcoin, deoarece are valoare *tehnologică* intrinsecă. Bitcoin are potențialul unei schimbări totale.

Cu o jumătate de oră mai devreme, chiar înainte ca Tyler și Cameron să intre pe autostradă, s-au oprit la o benzinărie de lângă un 7-Eleven. După ce parcurseseră opt kilometri, Tyler și-a dat seama că-și uitase portofelul pe pompa de benzină, așa că au fost nevoiți să se întoarcă. Ca și banii care întârziu să ajungă în contul proprietarului vilei din Ibiza, uitarea portofelului le aducea încă o dată aminte de neajunsurile inerente ale banilor lichizi, făcându-i să se întrebe ce erau, de fapt, banii.

Erau o bucată de hârtie, cu imagini ale președinților morți, care stăteau în portofel pe pompa de benzină de pe autostrada Long Island?

Erau banii vreo piatră scoasă din pământ, transformată în lingouri sau în monede, spre a fi îngropată din nou în cine știe ce seif?

Sau erau un lucru cu totul diferit, ceva ce ținea pasul cu o lume în schimbare?

Ceva nou, o formă de tehnologie practică și de actualitate precum tehnologia smartphone-urilor, ca acela care era pe scaunul de lângă Cameron, prin care se auzeau voci care traversaseră deja spațiul?

— Bine ați venit la „Brutărie”, domnilor. Dacă pereții ar putea vorbi, ei bine, ar fi varză. În camera asta s-a fumat mult. Aici avem cele mai bune idei ale noastre. Activăm azi neuronii pentru a ne fi mai bine mâine.

Charlie Shrem se potrivea cu imaginea pe care și-o formaseră Cameron și Tyler despre copilul-minune director executiv: mic de statură, cu barbă mică, păr cârlionțat lipit de cap și dat cu gel în strat atât de gros încât strălucea. Dar, în ciuda staturii lui mici – era suficient de scund ca să fie cârmaci –, prezența lui domina birourile companiei sale înființate cu opt luni în urmă. Se comporta ca un maestru de circ încă de când

îi întâmpinase în fața ușii, pe Twenty-Third Street, cu brațele deschise și un zâmbet larg. Apoi i-a luat pe frați și i-a îmbrățișat pe fiecare în parte. Cameron simți cum emana o energie agitată – Charlie tremura – și miros de marijuana din cămașa lui cu mâneci scurte și pantalonii kaki.

Charlie deveni încă și mai agitat, ajungând să sară, pur și simplu, din tenișii lui Converse Chuck Taylor când îi conduse prin biroul principal, printr-o harababură de deskuri, calculatoare și fire care duceau peste tot. Se opri sub un ecran plat atașat pe un zid din cărămidă, care arăta prețul bitcoin – 7,43 dolari – și comentă ceva legat de cum se băgase în chestia asta încă de la început, ceva legat de Bitcoin, de faptul că venise vremea lui. După aceea îi conduse direct în camera pe care o numise Brutărie, din motive care erau evidente chiar înainte să spună gluma despre pereții vorbitori.

Micuțe, înghesuite, cu ferestre care dădeau spre Twenty-Third Street, fleacurile care păreau să fie hobby-ul preferat al lui Charlie erau vizibile în fiecare colț și pe fiecare raft. Cameron numără cel puțin trei pipe din sticlă, precum și scrumiere din ceramică împrăștiate printre calculatoare și dosare deschise. Mai văzu și un dispozitiv, dar nu știa ce era. În cele din urmă, Charlie a explicat că se numea Cutia Magică, un prototip care mai târziu avea să fie cunoscut drept vaporizator. Practic, era o cutie din lemn cu un tub de sticlă, în interiorul căreia puteai arde marijuana, transformând-o în vapori – o invenție care avea să prindă la public într-un an, doi, poate trei. Cameron îi urmă pe fratele său și pe Charlie în cameră, unde au venit și Voorhees – un bărbat slăbănog, de înălțime medie, cu părul roșcat și trăsături ascuțite – și prietenul lor din Ibiza, Azar. Văzând două recipiente care arătau ca niște butoaie de petrol în miniatură, Cameron se uită cu atenție și abia atunci observă că erau acoperite cu niște cuvinte scrise în alfabetul chirilic. Nu înțelegea cuvintele, dar știa suficient din cursul de lingvistică, pe care îl făcuse la Harvard, ca să știe că erau scrise în rusește.

— O, da, astea sunt grozave, spuse Charlie, care luă un butoi și i-l oferi lui Cameron. Votcă în butoaie metalice în miniatură. Ia uite ce scrie pe partea cealaltă.

— NEFT¹¹, susținem economia Bitcoin, citi cu voce tare Cameron.

— Poți să scanezi codul de bare de pe spate și să cumperi butoiul de votcă cu bitcoin. Este bestial.

Toată treaba asta cu Charlie și compania lui i se părea lui Cameron parțial amuzantă, parțial confuză. Puștiul era cu totul diferit. Clar era deștept și hotărât, dar complet aiurit. Un lucru era însă evident: nu era un start-up din Silicon Valley care căuta finanțare de la o cabală de investitori de pe Sand Hill Road – era ceva complet diferit.

— Bitcoin, valuta digitală, cu *b* mic, spuse Voorhees, arătând spre butoiul în miniatură. Așa cum a spus și Charlie, trimiteți bitcoin cu *b* mic din portofelul vostru digital la adresa din codul QR de pe cutie. Este simplu, dar asta nu e decât o mică parte din poveste.

Cameron știa din cercetările sale că prima dată documentată când bitcoin fusese folosit pentru a cumpăra un produs a fost pe 22 mai 2010. În ziua aceea, un programator din Florida, Laszlo Hanyecz, voia să mănânce pizza și s-a hotărât să folosească bitcoin ca să își potolească foamea. Era o singură problemă: atunci, nimeni nu accepta bitcoin ca metodă de plată. Nelăsându-se descurajat, Hanyecz a postat un mesaj cu titlul „Pizza pentru bitcoin?” pe forumul Bitcoin, care atunci era cel mai important punct de comunicare on-line pentru susținătorii Bitcoin:

Dau 10 000 de bitcoin pentru două pizza mari, ca să-mi mai rămână și pentru a doua zi. Îmi place să mai am felii de pizza rămase din care să mănânc și mai târziu. Poți să o faci chiar tu și să mi-o aduci acasă sau o poți comanda de la pizzerie, ceea ce vreau eu este să-mi fie livrată la domiciliu în

¹¹ National Electronic Funds Transfer (Fondurile Naționale de Transfer Electronic) (n.tr.).

schimbul plății în bitcoin, exact așa cum comanzi un mic dejun la hotel, pe care ți-l aduc în cameră și ești fericit!

Jeremy Sturdivant, în vârstă de 18 ani, cu numele de utilizator „jercos”, a acceptat oferta lui Hanyecz. Au pus detaliile la punct pe Internet Relay Chat (IRC), apoi Hanyecz i-a plătit 10 000 de bitcoin lui jercos, care însemnau atunci cam 30 de dolari, pentru două pizza de la Papa John. Hanyecz a confirmat tranzacția pe forum:

Voiam doar să confirm că am tranzacționat cu succes 10 000 de bitcoin pentru pizza. Mulțumesc, jercos!

Ziua aceea va fi cunoscută și comemorată ca Bitcoin Pizza Day. Începând din acea zi, au fost făcute multe conturi pe Twitter, cum ar fi @bitcoin_pizza, pentru a se urmări valoarea dolarului pentru cele două pizza pe care le cumpărase Hanyecz. În momentul scrierii acestei cărți, acele două pizza valorează cam 36,6 milioane de dolari.

— Dar Bitcoin cu *B* mare este locul unde are loc adevărata acțiune, spuse Charlie.

Singurul lucru care ținea energia puștiului sub control era vorbitul. Într-una din conversațiile anterioare, Azar le-a povestit câte ceva gemenilor despre Charlie, un puști nu foarte adaptat social, din comunitatea de evrei sirieni din Brooklyn, comunitate din care făcea parte și Azar. Cei doi crescuseră foarte aproape unul de celălalt, casele lor fiind la numai câteva străzi distanță, iar Charlie avusese mereu un talent înăscut la calculatoare. Acum, copilul care nu fusese niciodată ales în echipă ca să joace dodgeball, era, dintr-odată, în centrul atenției și profita de acest moment la maximum. Frații Winklevoss erau familiarizați cu acest tip de persoane.

— „Bitcoin” cu *B* mare se referă la *protocol*, adică la întreaga rețea Bitcoin, în timp ce „bitcoin” cu *b* mic se referă la activul digital din rețeaua Bitcoin, explică Voorhees, pe un ton calm, în contrast puternic cu viteza cu care vorbea Charlie.

— Același cuvânt cu două semnificații diferite, interveni Charlie.

— Protocoalele sunt instalația digitală a internetului, continuă Voorhees. Sunt țevile prin care circulă e-mailurile, tune-lurile care îți transportă vocea către un ascultător de la celălalt capăt al pământului. Protocolul Bitcoin permite activului bitcoin să se miște din punctul A în punctul B și îți permite să cumperi butoiașe de votcă.

— Analogia este periculoasă, spuse Cameron. Dacă „Bitcoin” cu *B* mare este instalația, atunci ce face ca „bitcoin” cu *b* mic să fie mai digital decât apa de canalizare?

— Aceleași proprietăți care fac ca aurul să fie de valoare fac și bitcoin de valoare, zâmbi Voorhees.

Poate că Tyler și Cameron de-abia începuseră să înțeleagă câte ceva despre această nouă valută digitală, dar cum specializarea lor la Harvard fusese economia, erau foarte versați în lumea banilor. La Harvard, studiaseră cu Martin Feldstein, consilierul economic principal al președintelui Ronald Reagan și cel care inspirase personajul dlui Burns, din *The Simpsons*. Frații erau cufundați în lucrările lui Adam Smith, Milton Friedman și John Maynard Keynes. Înțelegeau că aurul valora cât erau oamenii dispuși să plătească pentru el, prin urmare, era un caz simplu de cerere și ofertă. Mai înțelegeau și care era pârghia cererii, ce anume făcea ca aurul să valoreze bani „buni”. Făcuseră chiar și o prezentare în PowerPoint pe tema asta.

Inițial, proprietățile chimice ale aurului fuseseră motivul pentru care aurul era alegerea naturală. Parcurgând tabelul periodic al elementelor și analizând proprietățile acestora, puteai elimina încă de la bun început gazele. Substanța folosită ca bani nu putea să fie reactivă, altfel îți putea exploda în mână, și nici corozivă, altfel avea să ruginească, așa că se mai eliminau încă 38 de elemente din tabelul periodic. Și, din moment ce banii trebuiau să fie rari, dar nu foarte rari, un metal precum cuprul se găsea în cantități mult prea mari, în

vreme ce un metal precum osmiul era mult prea rar și se găsea numai în meteoriți, iar asta făcea ca încă 26 de elemente să fie eliminate din tabel.

Astfel, mai rămâneau rodiul, paladiul, platina, argintul și aurul – cinci dintre cele opt metale nobile. Rodiul și paladiul au fost descoperite de-abia în anii '80 ai secolului al XIX-lea, adică la mult timp după ce banii erau deja folosiți de mii de ani. Punctul de topire al platinei era mult prea ridicat pentru furnalele preindustriale. Prin urmare, mai rămâneau argintul și aurul. Argintul se oxida repede și avea o utilizare industrială mult prea mare, însemnând că era mult prea util ca să fie folosit pentru a se face bani buni. Așa că rămânea doar aurul, care era util, dar nu atât de util încât să fie folosit în alt fel.

— Aurul este valoros datorită proprietăților sale naturale: este rar, durabil, portabil, divizibil, substituibil, greu de falsificat și ușor de autentificat, spuse Tyler.

— Exact, fu Voorhees de acord. Bitcoin are și el toate aceste proprietăți...

— Dar bitcoin este mai bun ca aur decât aurul, adăugă Charlie.

— Corect. Bitcoin nu este numai rar, ca aurul, dar are și o cantitate deja stabilită, spuse Voorhees. Conform cărții albe trimise de Satoshi Nakamoto, nu se vor face mai mult de 21 de milioane de monede, în timp ce cantitatea de aur crește odată cu descoperirea de noi zăcăminte. Iar bitcoin este mai divizibil decât aurul. Fiecare bitcoin poate fi subdivizat în 100 de milioane de părți. Poți să ai și 0,00000001 bitcoin, dacă vrei. Și poți trimite cuiva pe loc, așa cum trimiți un e-mail. Încearcă să-i trimiți cuiva prin e-mail un lingou de aur.

— E aur cu aripi, aur 2.0! spuse Charlie.

— Și totul e întărit de codul sursă al calculatorului, adăugă Tyler.

Charlie părea să se bucure atât de mult de cum mergeau lucrurile, că se hotărî să se răsplătească singur cu o pipă mare.

— Codul este legea, spuse Voorhees. Legea matematică.